

ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ**I. Επί του ερωτήματος**

Μου ζητήθηκε να γνωμοδοτήσω αναφορικά με το καθεστώς των συνδικαλιστικών αδειών, που δικαιούνται οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί.

II. Επί των εφαρμοστέων διατάξεων.

[α] Το άρ. 17 του ν. 1264/1982 μετά την αντικατάσταση του από το άρ. 19 του ν. 4472/2017 προβλέπει αναφορικά με τις συνδικαλιστικές άδειες: «2. Ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να παρέχει άδεια απουσίας: α) στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της πιο αντιπροσωπευτικής τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους, β) στον Πρόεδρο και στον Γενικό Γραμματέα των Εργατικών Κέντρων και Ομοσπονδιών, εφόσον οι υπαγόμενες σε αυτά οργανώσεις έχουν πάνω από 10.000 ψηφίσαντα μέλη, για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους, γ) στον Πρόεδρο των Εργατικών Κέντρων και των Ομοσπονδιών, εφόσον οι υπαγόμενες σε αυτά πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν από 1.501 μέχρι 10.000 ψηφίσαντα μέλη, για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία του, δ) στον Πρόεδρο των Εργατικών Κέντρων και των Ομοσπονδιών, εφόσον οι υπαγόμενες σε αυτά πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν μέχρι 1.500 ψηφίσαντα μέλη, δεκαπέντε (15) ημέρες το μήνα, ε) στον Αντιπρόεδρο, τον Γενικό Γραμματέα και τον Ταμία των Διοικητικών Συμβουλίων των πιο αντιπροσωπευτικών δευτεροβάθμιων οργανώσεων δεκαπέντε (15) ημέρες το μήνα, στ) στα υπόλοιπα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των πιο αντιπροσωπευτικών δευτεροβάθμιων οργανώσεων εννέα (9) ημέρες το μήνα, ζ) στον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γενικό Γραμματέα των πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων πέντε (5) ημέρες το μήνα, αν τα μέλη της οργάνωσης είναι 500 και πάνω, η) στον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γενικό Γραμματέα των πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων τρεις (3) ημέρες το μήνα, αν τα μέλη της οργάνωσης είναι λιγότερα από 500, θ) στους αντιπροσώπους στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες οργανώσεις, για όλη τη διάρκεια συνεδρίων που συμμετέχουν, ι) στα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και της

Γραμματείας της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους. 3. Οι αναφερόμενες στην παράγραφο 2 άδειες απουσίας περιορίζονται σε τριάντα (30) μέρες το χρόνο για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής ή αλλιώς του Προεδρείου των μη αντιπροσωπευτικών τριτοβάθμιων οργανώσεων, καθώς και για τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, προκειμένου για την αμέσως επόμενη, της πιο αντιπροσωπευτικής, δευτεροβάθμια οργάνωση, εφόσον αυτή έχει τόσα ψηφίσαντα μέλη όσα αναφέρονται στις περιπτώσεις β` και γ`, και στο 1/3 του αναφερόμενου στις περιπτώσεις δ`, ε` στ`, ζ` και η` χρόνου, προκειμένου για την αμέσως επόμενη, της πιο αντιπροσωπευτικής, οργάνωση για τα αντίστοιχα συνδικαλιστικά στελέχη. **4. Ο χρόνος απουσίας των εργαζομένων κατά τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων θεωρείται χρόνος πραγματικής εργασίας για όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από την εργασιακή και ασφαλιστική σχέση.** Οι ημέρες απουσίας των εργαζομένων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α`, β`, γ` και δ` της παραγράφου 2 είναι με αποδοχές, που καταβάλλονται από τον εργοδότη τους. Οι ημέρες απουσίας των εργαζομένων που αναφέρονται στις περιπτώσεις ε`, στ`, ζ`, η`, θ` και ι` της παραγράφου 2, καθώς και των εργαζομένων της παραγράφου 3 είναι χωρίς αποδοχές. Στην περίπτωση αυτή οι ασφαλιστικές εισφορές των συνδικαλιστικών στελεχών για το χρόνο της συνδικαλιστικής άδειάς τους καταβάλλονται από την οργάνωσή τους. 5. Για κάθε διαφωνία σχετική με την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του άρθρου αποφασίζει, ύστερα από αίτηση της μιας ή της άλλης πλευράς, η Επιτροπή του άρθρου 15. 6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των υπαλλήλων του άρθρου 30. Όπου οι διατάξεις αυτές αναφέρονται σε εργατικά κέντρα καταλαμβάνουν και τα νομαρχιακά τμήματα που υπάγονται στην Α.Δ.Ε.Δ.Υ.».

Με την υπ' αρ. οικ. 24135/458/25-5-2017 εγκύκλιο του αρμοδίου για τις συνδικαλιστικές διευκολύνσεις Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλειας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, παρασχέθηκαν διευκρινήσεις αναφορικά με τις συνδικαλιστικές άδειες των δημοσίων υπαλλήλων, ως εξής: **«Αναφορικά με τις αποδοχές των συνδικαλιστικών αδειών των υπαγόμενων στο άρθρο 30 του Ν. 1264/1982 υπαλλήλων, εφαρμογή έχει η παρ. 5 του άρθρου 22 του Ν. 1400/1983 (Α' 156), η οποία παραμένει σε ισχύ».** Ένα έτος από την θέσπιση του νόμου 1264/1982, εκδόθηκε το αρ. 22 παρ.5 του ν. 1400/1983 το οποίο ειδικώς για τους δημοσίους υπαλλήλους προέβλεπε: «5. Για τους υπαγόμενους στο άρθρο 30 του Ν. 1264/1982 υπαλλήλους, οι

από το άρθρο 17 του ίδιου νόμου προβλεπόμενες συνδικαλιστικές άδειες είναι με αποδοχές».

Στις 18 Μαρτίου 1999, τρεις ευρωπαϊκές διεπαγγελματικές οργανώσεις συνήψαν μια συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο). Η συμφωνία-πλαίσιο αποτέλεσε το παράρτημα της οδηγίας 1999/70/EK (στο εξής: οδηγία), η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 139, παράγραφος 2, ΕΚ. Το άρθρο 2 της οδηγίας κατ' ουσία καλούσε τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι τα αναγκαία μέτρα για να τεθεί σε ισχύ η συμφωνία-πλαίσιο θα είχαν θεσπισθεί ως τη 10η Ιουλίου 2001 (ή, το αργότερο, έως την 1η Ιουλίου 2002).

Η ρήτρα 3, σημείο 2, της συμφωνίας-πλαισίου ορίζει ότι ως «αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου» νοείται «ο εργαζόμενος που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στην ίδια επιχείρηση και απασχολείται στην ίδια ή παρόμοια εργασία/απασχόληση, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων». Η ρήτρα 4, σημείο 1 της συμφωνίας-πλαισίου ορίζει ότι: «Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους». Σημειώνεται, ότι η ρήτρα 4 της ως άνω Κοινοτικής Οδηγίας αποτελεί ρήτρα αμέσου εφαρμογής, υπό την έννοια, ότι εισάγει κανόνες επαρκώς συγκεκριμένους, ώστε να μπορούν να τύχουν εφαρμογής, ασχέτως της υπάρξεως ή μη εθνικών κανόνων ενσωμάτωσης.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει, ότι οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί έχουν τα ίδια ακριβώς δικαιώματα λήψης συνδικαλιστικών αδειών, που αναγνωρίζονται εκ του νόμου στους μονίμους συναδέλφους τους, ενώ δεν μπορεί να αποτελεί λόγο διαφοροποίησης, η απασχόληση των αναπληρωτών εκπαιδευτικών με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου.

Περαιτέρω, ζήτημα ανακύπτει εάν ο εν λόγω χρόνος συνδικαλιστικών αδειών είναι χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες. Όπως και ανωτέρω εκτέθηκε, το άρ. 17 παρ. 4 του ν.1264/1982, όπως ισχύει προβλέπει: **"4. Ο χρόνος απουσίας των εργαζομένων κατά τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων θεωρείται χρόνος πραγματικής εργασίας για όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από την εργασιακή και ασφαλιστική σχέση".**

Είναι συνεπώς κατά τα ανωτέρω προφανές, ότι ο χρόνος λήψης συνδικαλιστικής άδειας θα πρέπει να θεωρηθεί **ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλα τα δικαιώματα**, που απορρέουν από την εργασιακή και ασφαλιστική σχέση [βαθμολογική και μισθολογική ένταξη, χρόνο ασφάλισης κλπ], τόσο για τους μονίμους όσο και για τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, κατ' εφαρμογή της ρήτρας 4 της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ.

[β] Περαιτέρω ζήτημα ανακύπτει στις περιπτώσεις εκείνες, όπως εν προκειμένω, στις οποίες ο νόμος δεν αρκείται στην πραγματική υπηρεσία αλλά απαιτεί επιπροσθέτως να είναι και **διδασκική**, όπως στην περίπτωση του άρ. 3 του ν. 3848/2010. Για να απαντήσει κανείς στο ερώτημα αυτό, θα πρέπει να αναζητηθούν σημεία διαφοροποίησης της νομοθετικής αντιμετώπισης μεταξύ των δύο συγκρινόμενων κατηγοριών εργαζομένων, ήτοι μεταξύ των μονίμων και των αναπληρωτών εκπαιδευτικών. Τούτο σημαίνει, ότι θα πρέπει να αναζητηθεί, εάν στην περίπτωση των μονίμων εκπαιδευτικών, ο χρόνος συνδικαλιστικής άδειας, θεωρείται κατά πλάσμα δικαίου, ως χρόνος διδασκικής υπηρεσίας, καθώς δυσμενή διάκριση μεταξύ των δύο συγκρίσιμων κατηγοριών μπορεί να νοηθεί μόνο εφόσον οι αντίστοιχοι μόνιμοι εκπαιδευτικοί απολαμβάνουν ένα πλεονέκτημα το οποίο οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί στερούνται.

Από την επισκόπηση των διατάξεων, στις οποίες προβλέπεται η ύπαρξη διδασκικής προϋπηρεσίας, προκύπτει, ότι ο νομοθέτης απαιτεί να συντρέχει σε συγκεκριμένες και μόνο περιπτώσεις και την συνδέει με την πραγματική διδασκαλία. Τούτο φαίνεται να αφορά ενιαία τόσο τους μονίμους όσο και τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς. Στην περίπτωση των μονίμων εκπαιδευτικών, ο νομοθέτης απαιτεί την ύπαρξη διδασκικής προϋπηρεσίας, για την συμμετοχή σε διαδικασίες για την κατάληψη θέσεων ευθύνης, πάντοτε με γνώμονα το κριτήριο της παροχής πραγματικού διδασκικού έργου.

Την ίδια αντιμετώπιση επιφυλάσσει ο νομοθέτης στην περίπτωση των αναπληρωτών εκπαιδευτικών, σε μια σειρά θεμάτων, όπως έχουν κριθεί μέσω γνωμοδοτήσεων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Έτσι, σύμφωνα με την αρ. 412/2008 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που έγινε δεκτή από τον Υπουργό Παιδείας, κρίθηκε, ότι ο χρόνος κατά τον οποίο οι προσωρινοί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί δεν άσκησαν εκπαιδευτικά καθήκοντα, λόγω νομίμως χορηγηθείσας ειδικής άδειας (αιρετών ΟΤΑ, συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης) των άρθρων 93 και 182 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α΄) [κατ' αναλογία της ειδικής άδειας του άρθρου 139 του ν.

3463/2006], δεν συνιστά χρόνο πραγματικής **εκπαιδευτικής** προϋπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 34 του ν. 3027/2002.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται, ότι ο χρόνος συνδικαλιστικής αδείας των αναπληρωτών εκπαιδευτικών, αν και είναι χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις βαθμολογικές, μισθολογικές και ασφαλιστικές συνέπειες, δεν νοείται ως χρόνος διδακτικής προϋπηρεσίας, αφού αντιστοίχως, ο χρόνος της συνδικαλιστικής αδείας των μονίμων εκπαιδευτικών δεν νοείται ως χρόνος διδακτικής προϋπηρεσίας.

III. Επί της απαντήσεως, που προσήκει στο ερώτημα, που ετέθη.

Με βάση τα ως άνω δεδομένα, προκύπτει, ότι οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί δικαιούνται κάθε συνδικαλιστική διευκόλυνση, η οποία προβλέπεται από τον νόμο και για τους μονίμους εκπαιδευτικούς, ασχέτως της υπάρξεως σχετικής διατάξεως ή όχι, αφού η ρήτρα 4 της Κοινοτικής Οδηγίας είναι αμέσου εφαρμογής. Ο χρόνος συνδικαλιστικής αδείας είναι χρόνος πραγματικής υπηρεσίας εργασιακά και ασφαλιστικά, χωρίς ωστόσο, να μπορεί να θεωρηθεί ως χρόνος διδακτικής εμπειρίας, αφού αντίστοιχη πρόβλεψη δεν υπάρχει ούτε και για τους μονίμους εκπαιδευτικούς.

Παραμένω στην διάθεση σας για κάθε διευκρίνιση.

Με εκτίμηση,

Μαρία Μαγδαληνή Τσίπρα

Νομική Σύμβουλος ΔΟΕ